

ОРУЖЈЕТО КАКО ВЕКСИЛОЛОШКИ АМБЛЕМ НА ДРЖАВНИТЕ ЗНАМИЊА

Никола Стојаноски

Македонско грбословно друштво,
<https://orcid.org/0000-0002-3081-9039>

УДК 623.4[929.64:929.9(100)]
<https://doi.org/10.47763/mher21160052s>

Рецензирана статија

АПСТРАКТ

Оваа анализа има за цел да изврши преглед на сите национални знамиња во светот, коишто имаат прикажано оружје на своето национално знаме. Анализата не се ограничува на видот на оружјето, начинот на коешто тоа е прикажано ниту пак по формата или концентот во чијшто склоп припаѓа оружјето. Целта е да се увиди кои видови оружја се избрани како дел од концептот на национално обележје, каква симболика е зададена на оружјето и во кратки црти да се прикаже мотивацијата за таквиот избор, доколку е возможно. Во светот има само петнаесет знамиња на држави на коишто има приказ на оружје од каков било тип. Видовите варираат, начинот на приказ е шаренолик, а симболиката е дополнително разновидна. Грбот е клучниот фактор за прикажување оружје на националното знаме.

Клучни зборови: знамиња, оружје, грбови и национален симбол.

WEAPONS AS A VEXILLOLOGICAL EMBLEM ON NATIONAL FLAGS

Nikola Stojanoski

Macedonian Heraldic Society,
<https://orcid.org/0000-0002-3081-9039>

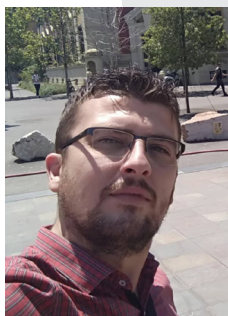
UDC 623.4[929.64:929.9(100)]
<https://doi.org/10.47763/mher21160052s>

Peer-reviewed article

ABSTRACT:

The goal of this analysis is to review all national flags in the world that have weapons as part of their design. The analysis is not limited to the type of weapon, the way in which it is presented, nor the form or the concept to which the weapon belongs. The aim is to see which types of weapons are chosen as part of the national flag, what symbolism is ascribed to the weapon and to briefly show the motivation for such a choice, if possible. There are only fifteen countries with flags displaying weapons of any type. The types vary as does the symbolism and presentation modes are colourful. The national coat of arms is one of the key factor in displaying weapons on the national flag.

Keywords: flags, weapons, coat of arms and national symbol.

Во современата смисла на општење, знамето како концепт е графички дизајн којшто како целокупна композиција се зема за национален симбол на една држава. Со други зборови, графичкиот дизајн со сите негови елементи што се зададени со највисокиот државен правен акт, уставот или посебен закон, ја симболизира државата, народот, културата и/ или општеството во рамките на територијата на таа држава (поделтано види Британика 2021). Ова е факт што е присутен кај сите 194 независни и меѓународно признати држави во светот. Самиот графички приказ, боите, главните елементи на знамето, како и толкувањето на симболиката и изборот на националните обележја како симбол на нацијата се разликуваат во секоја држава. Ова е предмет на истражување на „чистата хералдика“ (Heimer 2016, 57).

Некои знамиња се издвојуваат од останатите по изборот на боите (на пример портокаловата како помалку застапена боја на знамињата), други по размерот на самото знаме (знамето на Ватикан или Монако), а одреден број држави пак, се издвојуваат по изборот на употребените симболи. Така, некои држави одбрале несвојствени предмети, претставени на националниот вексиллошки симбол – државното знаме. Таков нетипичен предмет за вексилологијата е оружјето.

Оружјето како дел од националниот симбол не е новина и истото може да се пронајде на повеќе историски знамиња. Видот на оружјето варираше од знаме до знаме, а се користело како на поранешни национални знамиња така и на знамиња на административни единици во земјите. Примери за вакви историски знамиња кои користеле оружје како национален симбол се знамињата на Екваторска Гвинеја (палка, секира), Лесото (две вкрстени копја) или пак поранешното знаме на Етиопија (копје) (Сл.1). Истотака оружје може да се пронајде и на регионални знамиња како што се Есекс (три сабји) и Мидлесекс (три сабји надвишени со круна) во Англија како и Астраханскиот крај (сабја надвишена со круна) во Русија (Znamierovski 2017, 391).

Оваа статија ги анализира државните знамиња во светот, коишто прикажуваат каков било вид на офанзивно оружје, ладно и огнено, како и алати коишто во даден момент може да се ис-

In modern communication theory, flags are a graphic design concept that as a whole is taken as a country's national symbol. In other words, the graphic design with all its elements sanctioned by the highest state legal act, constitution or special law, symbolizes the state, people, culture and / or society within the territory of that state (for more details see Britannica 2021). This is a fact that is present in all 194 independent and internationally recognized countries in the world. The graphic representation itself, the colours, the main elements of the flag, as well as the interpretation of the symbolism and the choice of national symbols as a symbol of the nation differ in each country. This is the subject of 'pure heraldry' (Heimer 2016, 57).

Some flags stand out by the choice of colours (e.g., orange is a less common flag colour), others by the aspect ratio of the flag itself (e.g., the flag of the Vatican or Monaco), and a certain number of countries stand out by the symbols they bear. Some countries have chosen uncharacteristically representative objects, to place on their national vexillological symbol - the state flag. Such an atypical vexillological object is the weapon.

Use of weapons as part of the national symbol is not a novelty and may be found on many historical flags. The type of weapon varies from flag to flag, and was used on both former national

сл./Fig. 1

flags and flags of administrative units. Historical examples of flags with weapons as a national symbol are those of Equatorial Guinea (club, ax), Lesotho (two crossed spears) and the former flag of Ethiopia (spear) (Fig. 1). Weapons may also be found on regional flags such as those from Essex (three swords) and Middlesex (three swords with a crown) in England as well as the Astrakhan region (sword with a crown) in Russia (Znamierovski 2017, 391).

This article analyzes national flags of the world which show any kind of offensive weapon,

користат како ладно оружје. Штитот, како дефанзивно оружје е неизоставен дел од секој грб. Така би можело да се смета дека сите знамиња на кои има грб, без разлика на неговата содржина, имаат на нив оружје. Истотака како дефанзивни оружја се класифицираат и кули, бедеми, тврдини, порти итн. Овие дефанзивни оружја заедно со штитот не се дел од оваа анализа (Јоновски 2015, 97).

Според првичната визуелна анализа, 15 национални знамиња на држави членки на ООН имаат некакво оружје како дел од националната вексиллошка симболика. Овие се распространети на скоро сите континенти во светот, освен Океанија. Подеталната анализа дава подетален опис на самиот елемент, неговата симболика и, ако е значајно, историско-културната околност во којашто истиот тој симбол се установил.

АФРИКА

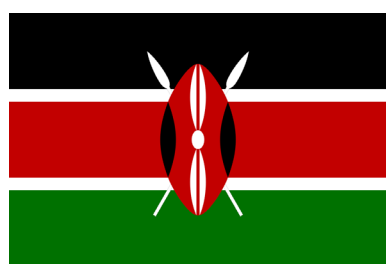
На африканскиот континент, четири држави употребуваат знамиња со оружје: Ангола, Есватини, Кенија и Мозамбик. Оружјата коишто се претставени на знамињата се две ладни (копје и мачета) и едно огнено оружје (автоматска пушка Калашников).

Ангола на своето национално знаме има мачета и запченик (Сл.2). Мачетата е во златна боја и според службениот опис, го симболизира „почетокот на вооружената борба“ (Símbolos nacionais, 2021) (што пак директно се поврзува со револуционерниот период, односно почетокот на антиколонијалната борба).

На знамето на Кенија има две бели вкрстени копја зад централниот масајски штит (Сл.3). Копјето е симбол на „одбраната на слободата, гордоста и традицијата“ на народот во Кенија (getkenyaonline.com). Бидејќи знамето на Кенија потекнува од знамето на политичката партија којашто се изборила за самоуправа на Кенија од британската коло-

сл./Fig. 2

сл./Fig. 3

cold and firearms, as well as tools that can be used as a cold weapon at a given moment. The shield, as a defensive weapon is an integral part of every coat of arms. Thus it could be considered that all flags with coats of arms, regardless of their content, have weapons on them. Towers, ramparts, fortresses, gates, etc. are also classified as defensive weapons. These defensive weapons along with the shield are not part of this analysis (Jonovski 2015, 97).

According to initial visual analysis, 15 national flags of independent countries, UN member states, have some weapon(s) as part of the national vexillological symbolism. These are distributed on almost every continent in the world. Closer analysis gives a more detailed description of the element itself, its symbolism and, if significant, the historical-cultural circumstances in which the symbol was established.

AFRICA

On the African continent, four countries use flags with weapons: Angola, Eswatini, Kenya and Mozambique. The weapons represented on the flags are two cold weapons (spear and machetes) and one firearm (Kalashnikov automatic rifle).

Angola has a machete and a gear on its national flag (Fig. 2). The machete is golden in colour and, according to the official description, symbolizes the ‘beginning of the armed struggle’ (Símbolosnacionais, 2021) (which in turn is directly related to the revolutionary period, that is the beginning of the anti-colonial struggle).

The Kenyan flag has two white crossed spears behind the central Masai shield (Fig. 3). The spear is a symbol of the “defense of freedom, pride and tradition” of the Kenyan people (getkenyaonline.com). Because the Kenyan flag comes from the flag of the political party that fought for self-government of Kenya under British rule, the spear originally symbolized ‘a reminder that the struggle is the foundation of Kenya’s future self-government’ (Kenya, Britannica, 2021).

нијална власт, копјето првично симболизираше „потсетник дека борбата е темелник на идната самоуправа“ на Кенија (Kenya, Britannica, 2021).

Есватини на знамето има три копја што се поставени позади штит со различна должина, коишто не се прекрстени (Сл.4). Службениот опис на есватинското знаме ја толкува симболиката на копјето како „симбол на заштита на државата од непријателите“ (Embassy of Eswatini, 2021).

Знамето на Мозамбик е единственото со апликација на современо огнено оружје—автомат Калашников АК-47 (Сл.5). Автоматската пушка којашто е дел од националниот грб, поставен на знамето, е симбол на (според службените описи) „будноста и одбраната“ [на државата] (Flag of Mozambique, FOTW). Оружјето потекнува од изворното партиско знаме или нејзината идеологија, односно сегашната политичка партија на власт, којашто своевремени се изборила за независност на државата.

Во однос на вкупниот број знамиња во Африка, бројот на оние со оружје е мошне мал. Директно или индиректно кај сите овие знамиња, оружјето на некој начин симболички е поврзано со борбата за независност или пак со традиционалните вредности, негувани на териториите.

ЕВРОПА

Во Европа, само на знамето на Малта има приказ на меч, како дел од Крстот на Ѓорѓи, поставен во кантонот на знамето. Орденот е доделен од Британија на тогашната колонија Малта (Сл. 6) (Constitution of Malta). По независноста, Малта одлучила да го постави Орденот на своето знаме, и следствено на тоа, мечот што Св. Ѓорѓи го држи во рацете го прави знамето на Малта един-

сл./Fig. 4

Eswatini's flag has three parallel spears of different lengths placed behind a shield (Fig. 4). The official description of the Eswatini flag interprets the symbolism of the spear as 'a symbol of the protection of the state from enemies' (Embassy of

Eswatini, 2021).

The flag of Mozambique is the only one with the application of modern firearms –a Kalashnikov AK-47 (Fig. 5). The automatic rifle, which is part of the national coat of arms placed on the flag, is a symbol of (according to official descriptions) "vigilance and defense"

[of the state] (Flag of Mozambique, FOTW). The weapon originates from the original party flag or its ideology, that is the current political party in power, which once fought for the independence of the state.

In terms of the total number of flags in Africa,

the number of those with weapons is very small, or some 3% of the total number of African flags. Directly or indirectly with these flags, the weapon is in some way symbolically connected with the struggle for independence or with the traditional values nurtured in the territories.

EUROPE

In Europe, only the flag of Malta has a depiction of a sword, as part of the George Cross, placed in the canton of the flag. The Order was awarded by Britain to, at that period, the colony of Malta. (Fig.

6) (Constitution of Malta). Upon independence, Malta decided to place the George Cross on its flag, and consequently, the sword that St. George carries in his hands,

сл./Fig. 5

сл./Fig. 6

ствено национално знаме во Европа, каде има приказ на оружје.

АЗИЈА

Азија изобилува со спектар на уникатно дизајнирани знамиња и симболика што е специфична за тој континент. Од вкупно 49 знамиња во Азија, 3 имат оружје: Оман, Саудиска Арабија и Шри Ланка. Кај две од овие знамиња, оружјето е поставено во централниот дел на знамето, односно тоа е едно од клучните симболи на државата.

Црвената боја, којашто е традиционална за државите од Персискиот Залив, е доминантната боја на знамето на Оман (Сл.7). Националниот амблем се наоѓа во горниот копјен дел на знамето. Целиот амблем е всушност композиција, составена од оружја. Имено, камата со закривен врв (симбол на султанатот) е поставена врз две вкрстени сабји (традиционално оружје и дел од секојдневната облека на Оманците)(Times of Oman).

На знамето на Саудиска Арабија, на зелена основна има бела сабја, којашто е значително подолга од оманската (Сл.8). Таа е поставена во средината на знамето и е свртена кон копјето. Сабјата, како арапско традиционално оружје, е симбол на „строгоста при применувањето на правдата“ во саудиското општество (Eriksen, Jenkens, 2007).

Во слободниот дел од знамето на Шри Ланка има приказ на лав (симбол на Синхалите и моќта на државата), кој во кренатата рака држи сабја (Сл.9). Сабјата ја симболизира независноста на државата (W. Karunarathne). Сабјата ја држи лавот, што индиректно имплицира дека независноста на државата е во рацете на Синхалите.

Симболиката којашто оружјето ја има кај сите три знамиња е различна, најчесто мотиви-

makes the Maltese flag the only national flag in Europe with a display of weapons.

ASIA

Asia abounds with uniquely designed flags and symbolism specific to that continent. Out of a total of 49 national flags in Asia, only 3 have weapons: Oman, Saudi Arabia and Sri Lanka. On two of these flags, the weapon is placed in the central part of the flag making it a highly visible symbol of the state.

Red, which is a traditional colour of the Gulf states, is the dominant colour of the Omani flag (Fig. 7). The national emblem is located at the hoist. The whole emblem is actually a composition, made of weapons. Namely, a dagger with a curved tip (symbol of the sultanate) is set on two crossed swords (traditional weapons and part of the everyday clothing of the Omanis) (Times of Oman).

On the flag of Saudi Arabia, on a green field, there is a white sword, which is significantly longer than the Omani's (Fig. 8). The sword is placed horizontally at the bottom middle of the flag with its point towards the hoist. The sword, as a traditional Arab weapon, is a symbol of the "strictness while applying justice" in Saudi society (Eriksen, Jenkens, 2007).

On the fly of the Sri Lankan flag is a display of a lion (symbol of the Sinhalese people and the power of the state), holding a sword in his raised hand (Fig. 9). The sword symbolizes the independence of the state. (W. Karunarathne) The sword is held by the lion, which indirectly implies that the independence of the state is in the hands of the Sinhalese.

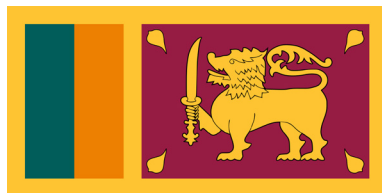
The symbolism of the weapon in all three flags is different, most often motivated by

сл./Fig. 7

сл./Fig. 8

сл./Fig. 9

рана од традиционалните и општествено-политички причини, но сепак, заеднички фактор за сите три знамиња е употребата на истото оружје.

АМЕРИКА, ЈУЖНА И СРЕДНА

Јужна и Средна Америка се регионите каде што има најголема застапеност на оружје на националното знаме. Од вкупно 15 знамиња со оружје, 5 се од Средна, а 2 од Јужна Америка. Оружјето е дел од државниот грб којшто е целосно поставен на знамето (ова е случај кај сите знамиња што се опфатени во оваа анализа). Исклучок на ова е само знамето на Барбадос, каде оружјето од знамето го нема во грбот.

Знамето на Боливија, во средишниот дел на средната лента го содржи националниот грб (Сл.10). Тој содржи дури три различни видови оружје. Овој факт го прави знамето на Боливија со најголем број различни видови оружје, коишто се употребуваат на национално обележје. Грбот содржи пушки што се вкрстено поставени позади штитот и знамињата и ја симболизираат спремноста за одбрана на државата. Веднаш до пушките, на десната страна е поставена и секира којашто е симбол на авторитет. Топовите, коишто се поставени вкрстено врз пушките, ја симболизираат самата вооруженост на државата (Símbolos de Bolivia).

И на знамето на Еквадор, оружјето е од грбот поставено во централниот дел на знамето (Сл.11). Еквадорскиот грб и знаме, имаат поврзаност со оние на некогашната Гран Колумбија. Едно оружје, секирата, е поставено како дел од фасциите. Така комплетираниот графички елемент е симбол на републиканското достоинство (SímbolosPatrios), Другиот елемент којшто има функција на држач на штитот, а во суштина е

traditional and socio-political reasons, but still, a common factor for all three flags is the use of the same weapon.

AMERICA, SOUTH AND CENTRAL

South and Central America are the regions with the highest prevalence of weapons on national flags. Out of a total 15 flags with weapons, 5 are from Central America and 2 from South America. The weapon is part of the state coat of arms which, in total, is applied on the flag and is the case with all the flags included in this portion of the analysis. The only exception to this is the flag of Barbados, where the weapon on the flag is not in the coat of arms.

The state flag of Bolivia contains the coat of arms, in the centre of the middle band (Fig. 10). The coat of arms contains three different types of weapons. This fact makes the Bolivian flag the one with the largest number of different weapon types. The coat of arms contains crossed rifles placed behind a shield and trophy of flags symbolizing readiness to defend the country. Next to the rifles, on the right side, there is an ax which is a symbol of authority. Crossed cannons, which are placed on

the rifles, symbolize the very armament of the state (Símbolos de Bolivia). On the Ecuadorian flag, the weapon is from the coat of arms placed centrally on the flag (Fig. 11). The Ecuadorian coat of arms and flag are associated with those of the former Grand Colombia. One weapon, the ax, is an integral part of the fasces upon which the shield rests. Thus, the completed graphical element is a symbol of republican dignity (SímbolosPatrios), The other element that has the function of a

сл./Fig. 10

сл./Fig. 11

оружје, е хелебардата. Ова оружје коешто не е својствено за вексилологијата, е присутно само кај грбот/ знамето на Еквадор.

Барбадос е единствената држава од овој регион, па и во светот, каде што оружјето коешто е прикажано на националното знаме, не е присутно и на државниот грб (Сл.12). На средината на знамето има приказ на црн трозабец со скршена рачка (според службениот опис). Трозабецот е намерно поставен со скршена рачка за да симболизира раскинување на Барбадос со колонијалниот период и колонијалната власт (за време на колонијалниот период, трозабецот на колонијалниот грб имал целосна рачка)(barbados.gov.bb). Трите заба, според толкувањата, ги симболизираат трите принципи: „влада од народот“, „влада за народот“ и „влада на народот“ (Barbados, FOTW).

Во средината на знамето на Белизе е поставен грбот на којшто има секира (Сл.13). Секирата којашто е прикажана двапати на грбот е симбол на дрвосечачите, односно дрвната индустрија на земјата. (National Symbols of Belize)

На средишниот дел на знамето на Гватемала е претставен грбот во којшто има две вкрстени пушки со бајонети, а помеѓу нив две вкрстени сабји (Сл.14). Пушките ја симболизираат желбата за заштитана националните интереси, ако е потребно и со сила. Сабјите ја симболизираат честа како етички концепт (Guatemala).

Последните две знамиња од оваа анализа се знамињата на Хаити и Доминиканската Република. Заедничко за двете овие знамиња, коишто патем се и соседни држави, е тоа што немаат зададено посебна симболика на оружјата што се прикажани на националното знаме.

сл./Fig. 12

shield supporter, and is essentially a weapon, is the halberd. This weapon, which is not typically associated with the vexillology, is present only on the coat of arms / flag of Ecuador.

Barbados is the only country in the region, even in the world, where the weapon displayed on the national flag is not present on the coat of arms (Fig. 12). In the centre of the flag there is a display of a black trident with a broken handle (according to the official description). The trident is deliberately depicted with a broken handle to symbolize the break-up of Barbados with the colonial period and colonial rule (during the colonial period, the trident on the colonial coat of arms had a full handle) (barbados.gov.bb). The three arms, according to interpretations, symbolize three principles: “government of the people”, “government by the people” and “government for the people”.

(Barbados, FOTW)

сл./Fig. 13

In the centre of the flag of Belize is the coat of arms, which contains an ax (Fig. 13). The ax, which is shown twice on the coat of arms, is a symbol of the

loggers, that is, the wood industry of the country. (National Symbols of Belize)

In the central part of the Guatemalan flag is the coat of arms, which displays two crossed rifles with bayonets and two crossed swords between them (Fig. 14). Rifles symbolize the desire to protect national interests, if necessary by force. Swords symbolize honor as an ethical concept. (Guatemala)

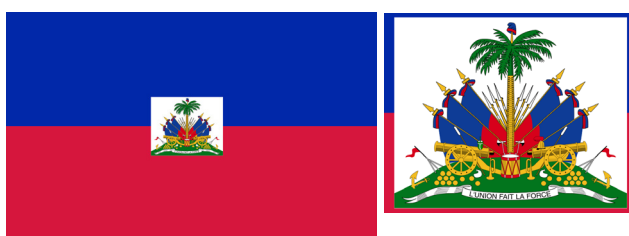
сл./Fig. 14

The last two flags in this analysis are the flags of Haiti and the Dominican Republic. The common thing for both flags, which are also neighboring countries, is that

Знамето на Хаити има приказ на топови под палмово дрво (Сл.15), а Доминиканската Република има копја како држачи на знамиња коишто се прикажани позади штитот на националниот грб (Сл.16).

Употребата на оружјето на грбот, најверојатно е мотивирано од борбата за независност на овие две држави од колонијалниот период.

Оваа анализа на националните знамиња коишто имаат прикажано оружје, наведува на заклучок дека оружјето од својата првична намена (воена), добило друга конотација кога е во прашање овој идентитетски процес. Најголем број од државите што се е опфатени со оваа анализа, првенствено предводени од првичните идеи за слобода или независност, се одлучиле да го прикажат оружјето и на својот национален грб. Оружјето како клучна алатка во борбата за независност, најверојатно оставило доволно силен впечаток што резултирало со понатамошно потенцирање од важноста за одбрана на националните идеали. Мал дел од овие држави се мотивирани од традиционално-културолошки причини. Во прилог на оваа анализа може да се погледнат два начина на разгледување или сумирање на резултатите од анализата на знамињата. Како и да е, приказот на оружје на националното знаме ги прави овие држави единствени во светот, а од вексилолошка гледна точка и доста привлечни за анализа и понатамошна дискусија.

сл./Fig. 15

сл./Fig. 16

(Fig. 15), and the Dominican Republic has spears, three on each side, two which act as flag staffs for national flags displayed behind the shield

of the national coat of arms (Fig. 16). The use of weapons on the coat of arms is probably motivated by the struggle for independence of these two countries from the colonial period.

This analysis of national flags displaying weapons; leads to the conclusion that the weapon has deviated from its original purpose (military), and now has a different connotation. Weapons as a key tool in the struggle for independence probably left a strong impression resulting in further emphasis of the importance of defending national ideals (a small number of these countries appear motivated by traditional cultural

reasons). This further emphasis manifested in weapon displays on national flags. The display of weapons on their national flag makes these countries part of a special group in the world, and from a vexillological point of view, quite attractive for further analysis and discussion.

Само студено оружје / Cold weapon only		
Ангола		Angola
Барбадос		Barbados
Белизе		Belize
Доминиканска Република		Dominican Republic
Еквадор		Ecuador
Есватини		Eswatini
Кенија		Kenya
Малта		Malta
Оман		Oman
Саудиска Арабија		Saudi Arabia
Шри Ланка		Sri Lanka
Само огнено оружје / Firearms only		И двете /Both
Мозамбик	Mozambique	Боливија Bolivia
Хаити	Haiti	Гватемала Guatemala

Тип на оружје, прикажано на националните знамиња по земји./
Types of weapons, shown on the national flags of the countries.

Вид оружје/ Type of Weapon	Земја/ Country
мачета/ Machete	Ангола/ Angola
копје/ Spear	Доминиканска Република, Есватини и Кенија/ Dominican Republic, Eswatini, Kenya
автоматска пушка/ Automatic Rifle	Мозамбик/ Mozambique
пушка/Rife	Боливија, Гватемала / Bolivia and Guatemala
секира/ Ax	Боливија, Еквадор и Белизе/Bolivia, Ecuador and Belize
топ/ Canon	Боливија и Хаити/ Bolivia and Haiti
тризаб/ Trident	Барбадос/ Barbados
Меч/ сабја/ Sword	Малта, Шри Ланка, Гватемала и Оман/Malta, Sri Lanka, Guatemala and Oman
кама/ Dagger	Оман/ Oman
хелебарда/Halberd	Еквадор/Ecuador

Видови оружје коишто се назначени како дел од националното обележје по земји. /
Types of weapon assigned as part of the national symbols by country.

БИБЛИОГРАФИЈА • BIBLIOGRAPHY

- Flag, Encyclopedia Britannica, <https://www.britannica.com/topic/flag-heraldry> (accessed on 24.03.2021)
- Símbolos nacionais, Governodá Republica da Angola, <https://governo.gov.ao/ao/angola/simbolos-nacionais/> (accessed on 25.03.2021)
- Flag of Angola, Encyclopedia Britannica, <https://www.britannica.com/topic/flag-of-Angola> (accessed on 25.03.2021)
- Eswatini: History, Embassy of Swaziland in the Republic of China (Taiwan), <https://web.archive.org/web/20140619201436/http://swaziland.org.tw/e12.html> (accessed on 25.03.2021)
- National Symbols, Government of Eswatini, <http://www.gov.sz/index.php/about-us-sp-15933109/our-flag> (accessed on 25.03.2021)
- Flag of Kenya, Encyclopedia Britannica, <https://www.britannica.com/topic/flag-of-Kenya> (accessed on 25.03.2021)
- Kenya Flag Description, getkenyaonline.com, <https://web.archive.org/web/20070429233618/http://www.getkenyaonline.com/kenya-flag.html> (accessed on 25.03.2021)
- Flag of Mozambique, FOTW, <https://www.fotw.info/flags/mz.html> (accessed on 25.03.2021)
- Bolivia: Símbolos del Estado Plurinacional de Bolivia, DS N° 241, 5 de agosto de 2009, <https://www.lexivox.org/norms/BO-DS-N241.html> (accessed on 25.03.2020)
- Símbolos Patrios, presidencia.gov.ec, <https://web.archive.org/web/20100717001615/http://www.presidencia.gov.ec/ecuador/simbolos-patrios> (accessed on 25.03.2021)
- Guatemala: Escudo Nacional, <https://web.archive.org/web/20150402094845/http://www.icap.ac.cr/index.php/integracion-centroamericana/simbolos-nacionales> (accessed on 25.03.2021)
- Símbolos patrias de la República Dominicana, <http://dominicana.gob.do/index.php/pais/2014-12-16-20-48-30> (accessed on 25.03.2021)
- National Symbols of Belize, <https://www.belize.gov.bz/Home/NationalSymbols> (accessed on 25.03.2021)
- The national flag of Barbados, barbados.gov.bb, <https://web.archive.org/web/20100428062551/http://www.barbados.gov.bb/natflag.htm> (accessed on 25.3.2021)
- Barbados: Flag of Barbados, FOTW, <https://www.fotw.info/flags/bb.html> (accessed on 25.03.2021)
- Controversy over flag at demo, W.Karunaratne, <https://web.archive.org/web/20160326043703/http://www.thesundayleader.lk/2015/04/26/controversy-over-flag-at-demo/> (accessed on 25.03.2021)
- T. Eriksen, R. Jenkins (2007), p. 171, 'Flag, Nation and Symbolism in Europe and America'.
- Constitution of Malta, Article 3, <https://legislation.mt/eli/const/eng/pdf>
- 'Khanjar (Dagger): Truly "Iconic" Omani emblem', Times of Oman, <https://web.archive.org/web/20140530031427/http://www.timesofoman.com/news/Article-9589.aspx> (accessed on 25.03.2021)
- Herimer, Željko (2016) *Exploring vexillology through Military Units Flags with an analysis of Croatian Armed Forces Flags during and after the 1991-1995 Home War*. Zagerb: Hrvatskogrboslovno I zastavoslovnodruštvo
- Znamierowski Alfred (2017), *Heraldyka I Weksylologia*, Warszawa, Arkady.
- Јоновски, Јован (2015) *Симболите на Македонија*, Скопје: Силсонс.